

Louis Gardel
SEVENLERİN
ŞAFAĞI

3. BASIM

Fransızca aslından
çeviren
ÜMİT MORAN ALTAN

Louis Gardel
SEVENLERİN
ŞAFAĞI

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

1. basım: Nisan, 1998
2. basım: Mayıs, 1998
3. basım: Ekim, 1998

ISBN 975-510-825-4

© Editions du Seuil, 1997 / Can Yayınları Ltd. Şti. (1997)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi.

Özal Basımevi'nde basıldı. (1998)

Dizgi: Serap Kılıç

Louis Gardel
SEVENLERİN
ŞAFAĞI

ROMAN

Fransızca aslından
çeviren
ÜMİT MORAN ALTAN

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
L'Aurore des bien-aimés

LOUIS GARDEL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

SAVAŞÇININ EVİ / *roman*
SEVENLERİN ŞAFAĞI / *roman*

İnsanların kaygıları onları pek çok şeye bağlar; benim şu ölümlü dünyadaki tek kaygımsa, soylu bir varlığın dostluğudur – ayrı iki bedenin arasına Ruh gibi yerleşecek bir dostluk; böylelikle, maddesel bedenlerimiz birbirinden ayrı kalır, ama onları birleştiren, tek bir Ruh olurdu.

BASHSHÂR

Sünnet, bir çocuğu hem erkek hem de din yolunda savaşılabilecek bir kul yapar.

On bir yaşındaki Şehzade Süleyman'ın, Eski Sarayda görkemli bir törenle sünnet edildiği gün, İmparatorluk topraklarının uçlarından, gayrimüslimlerden toplanmış yüz dolaylarında çocuk da Galata Kışlasında sünnet oldu. Onlardan birine İbrahim adı verildi; isim, âdet olduğu üzere, Kuran'dan rastgele seçilmişti.

Daha sonra Muhteşem diye anılacak olan bu yeni Süleyman'la önce Makbul sonra Maktul lakabını alacak olan yeni İbrahim, birbirlerini hiç görmemişlerdi, henüz tanışmıyorlardı. İki de keskin usturanın yarattığı kaygıyı yüreklerinde hissediyorlardı ama gurur da duyuyorlardı, korkuyla gurur karışmıştı, çünkü aylardan beri, onlara, bu olayın doğumlarından bile daha önemli olduğu öğretiliyordu.

Bu iki çocuk, dostlukları, yeteneklerinin birleşmesi ve kazanacakları başarılarla dünyayı şaşkına çevireceklerini bilmiyorlardı. İmamların usturalarına doğru ilerliyorlardı. Süleyman'a mabeyinciler eşlik ediyordu, sıkıca kollarından tutmuşlardı. İbrahim avluda bulunduğu bir deniz kabuğunu avucunda sıkıyordu.

Özsaygılarını korumak için gizledikleri, bedenlerini sarsan titremeler dışında aralarında ortak bir nokta yoktu.

Süleyman, Osmanlı hanedanının kurucusu Osman'ın soyundan geliyordu, Bizanslılardan İstanbul'u almış olan Fatih Sultan Mehmed'in torununun oğlu, hüküm süren Sultan Bayezid'in torunu, o sırada Trabzon valisi olan Selim'in oğluydu. Gözyaşlarını tutarak, annesinin yanında sünnet için kendisini götürmeye gelmelerini bekliyordu; az önce köşkün çatısına bir karga sürüsü konmuştu. Tören giysilerinin içinde kaskatı durmasına rağmen kargaların çığlıkları onu ürpertmişti. Kara kuşlar, hem ürkek çocuk kırılganlığıyla hem de şehzadeligiyle acımasızca alay eder gibiydiler. Törenin ertesi güne ertelenmesi için yalvarmıştı, ama o kadar alçak bir sesle yalvarmıştı ki kimse duymamıştı.

Tam o sırada İbrahim, devşirmelerin arasında tepinmekteydi. Hadımlar, devşirmeleri, aletlerini bileyen din adamlarının bulunduğu odaya doğru itiliyor, onları azarlıyorlardı. Genizden gelen tehditkâr gülüşlerle onları korkutuyorlar, "Ödlekler, iğdiş olacaklar," diyorlardı.

İbrahim çevikti, arkadaşlarından daha iri, daha kuvvetliydi. On adımda kale duvarına erişebilir, okalıptüs ağacının gövdesinde oluşan bir gediği onarmak için kurulmuş iskeleye tırmanıp atlar, koşup, kentteki ahşap evlerin ve küçük dükkânların labirentinde kaybolabilirdi. Kim farkına varırdı ki? Türkçe ve Yunanca konuşuyordu, biraz da İtalyanca biliyordu. Bir Ceneviz yelkenlisine binebilirdi. Evine dönebilirdi. Bedeninin damgalanmasını kabul edemiyordu. Özünün değiştirilmesini reddediyordu.

İbrahim Korfu'ya yakın fakir bir kasabada balıkçı doğmuştu, balıkçı oğluydu. Cezayirli korsanlar tarafından kaçırılıp Manisa'da dul bir kadına satılmıştı. Bu kadın, küçük kölesinin olağanüstü yeteneklere sahip olduğunu hemen anladı. Yüzü, zekâ, dürüstlük, cesaret ve sevimlilikle ışıldıyordu, öyle ki güzelliği tinsel bir nitelik gibi görünüyordu. Kadın onu toprak işlerinden uzak tuttu ve gözden düşmüş bir beylerbeyinin eski kâtibinden ona Türkçe okuma öğretmesini istedi. Kadının yaptığı iyi yüreklilikten değildi. O kendi çıkarının peşine düşmüştü. İyi olan tay, çayırda, hemcinslerinin önünde dörtnala gider, sahibi ona özenle bakar. Bir insan bir attan daha değerlidir, daha fazla kazanç sağlayabilir. Dul kadın karar vermişti: Küçük Yunanlısını devşirme okuluna verecekti.

Okul, Boğaz'ın kıyısında, padişahın hüküm sürdüğü sarayın yakınlarındaydı, köylerde sancakbeyleri tarafından seçilen genç Hıristiyanlar, bu okulda imparatorluğa hizmet için yetiştiriliyorlardı. Çocukların seçiminde bir devlet memuru ve bir yeniçeri, sancakbeyine yardım ediyordu. Bu üç kişi, seçtikleri çocukları ailelerinden koparıırken ender olarak kuvvet kullanmak zorunda kalıyorlardı. Kendileri de devşirmeydiler, onların gücü, bu zavallı insanların karşı koymalarını engelleyen çok iyi bir kanıttı. Oğullarının alınması için kavga bile edebilirlerdi.

Bir yüzyılı aşkın süredir, ordunun kadrolarıyla İmparatorluğun yönetimi bu toplanan çocuklara emanet ediliyordu. Müslümanlaştırılıyor, eğitiliyor ve sultanın sadık hizmetkârları oluyorlardı, soylu Türklerin olamayacağı kadar sadıktılar. İmparatorluk bunları uzlaşmazlığa yol açmadan en önemli mevkilere yükseltebilir, öte yandan en küçük bir hata yaptık-

larında da öldürebilirdi. Dul kadın, evlatlığını Manisa'da bir araya gelen ilk toplama kuruluna kabul ettirmekte hiç zorluk çekmedi.

İstanbul'a getirilip devşirmeleri yöneten ak hadımlara teslim edilen İbrahim, bundan böyle geleceğinin sadece kendisine bağlı olduğunu hemen anladı. Fakat gözünü yükseslere dikmek için henüz çok genç ve çok donanımsızdı: Deneyimi de, çevresi de iktidarı, iktidar gerçeğini algılamasına el verecek düzeyde değildi. At Meydanından geçen alayları, sarayların cephesini, lale bahçelerini, parıldayan sarıkları, silahları, gümüşü kumaşlarla kaplanmış Türkmen atlarını görüyordu. Bu gösterilerin ardında ne vardı? Bunları kim düzenliyordu? Bunlardan nasıl yararlanılabilirdi? Arkadaşlarının anlattığı göz kamaştırıcı yükseliş hikâyeleri kışkırtıcıydı, ama İbrahim onları dinlemiyordu. Etkilenecek bir çocuk değildi. Gözlemliyordu. Bugünden yarına alçalmış beye dönüştüren bu masallara inanmıyordu. Her şey ona bağlıydı. Her şey onun kendi olanaklarından doğacaktı. Hesap yapmayı ve ok atmayı öğrendi. Ruhu, eli, bedeni, onu yetiştirmekle görevli hocaların ve askerlerin alıştırmalarına göre biçimleniyordu. Kuran surelerini ezberliyor, Arapça yazıyor, eyersiz at koşturuyor, mızrak kullanıyor, en iyisini yapana kadar canla başla çalışıyordu. Her gün, her saat üstünlüğünün yeniden kanıtlanmasıyla göneniyordu. Ama bunlar onu ne hayallere, ne kuruntulara sürüklüyordu. Değerini bilmek onu o an için tatmin ediyordu. Her zaman ve her konuda kusursuzdu, üstünlüğünün yol açabileceği düşmanlıklardan da ustaca kurtuluyordu. Hocaları ve arkadaşları ona saygı duyuyorlardı. Beğeniliyordu ama biraz da korkutuyordu.

Kışlanın avlusunda, arkasında bir delikanlı bağırmaya başlıyor: Kesilmek istemiyor. Dizlerinin üstüne çöküp Meryem Anaya yalvarıyor. Hadımlar koşuyorlar. İbrahim, ürkererek duvara doğru seğırtiyor. Tırmanamadan yakalanıyor. Tüm gücüyle çırpınıyor. Onu yere yapıştırıyorlar. Her biri kendisinin iki katı gelen üç adamın ağırlığı altında boğuluyor. Elleri arkadan, ayak bilekleri de kenevir ipiyle bağlanıyor. Aşağı odaya sürüklüyorlar. Kayıtsız bir ihtiyar gömleğini aralıyor. Kanı fışkırıyor. Yarı karanlıkta, yerlerde, bacaklarının arasındaki bezleri tutarak inleyen arkadaşlarını fark ediyor. O, ayakta duracak. Deniz kabuğunu bırakmadı. Kıvrımlı, keskin kenarları avucunu parçaladı.

Annesinin yüzünü unuttu. Manisa'daki analığının yüzünü de unuttu neredeyse. Mevcudiyetinin iğretliliğini ise asla unutmayacak. Bir hayvanınkinden daha değerli değil. Her saniye, kimseden yardım istemeden, korkunç bir biçimde yok edilebilir. On üç yaşında. Yalnız. Ölüm tepesinde dolaşmakta.

Aynı şekilde, ölüm Süleyman'ın da tepesinde dolaşmakta. Sünnetinden sonra, annesi Hafsa Hatunun himayesinde yaşadığı haremden çıkarıldı, Hafsa Hatunun tek oğluydu. Padişah olan büyükbabası ona kâhya, lalalar, muhafızlar ve çok sayıda hizmetliyle donanmış bir ev verdi. On bir yaşındaydı; sonra on iki, sonra on üç oldu. Sadece öfkelerinden korkacak kadar tanıdığı babası valilikleri yönetiyor ya da uzaklarda savaşıyor. Amcaları tahtın çevresinde dönüp duruyorlar. Üvey erkek kardeşleri, daha doğrusu, onların anneleri tarafından haremde derinliklerinde

Louis Gardel

SEVENLERİN ŞAFAĞI

Mutlak dostluk, mutlak sevgi, mutlak iktidar: Bunlar, gücünün doruğundaki Osmanlı İmparatorluğunun hükükanı Kanuni Sultan Süleyman'ı, sadrazamlık katına yükselen Rum devşirme İbrahim Paşayı ve gözdelelerin gözdesi Hürrem Sultanı birbirine bağlayan, ama aynı zamanda birbirinden kopartan üç nitelik. Yazgının elinde, kendilerinin de düşünmediği yön- lere sürüklenen bu üç insanın arasında özel bir ilişki kurulu- yor. Kendi iradeleri dışında, kaderin çizdiği yolda yelken açan bu üç kişi, uç noktalarda yaşadıkları duygularında, zaptedil- mez ihtiraslarında bile yüce gönüllü ve birbirlerine karşı dü- rüst kalmayı başarıyorlar. *Louis Gardel*, romanını tarihsel ro- manların alışılmış kalıplarına sıkı sıkıya bağlı kalmadan işli- yor. 16. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu yaşamının çeşitli yan- larına göndermeler yapmasının dışında düru bir roman; ama yazar, kendi kendimize sorular sormamızı da sağlıyor: Özve- riden bencillğe sürükleyen bir düşüsten kurtulmak mümkün müdür? Aşkla başlayan başarılı bir yaşam mutlaka ihtirarla mı sürmelidir? Daha önce *Savaşçının Evi* adlı romanıyla tanıttığı- nuz *Louis Gardel*'in Osmanlıların çok önemli bir dönemini bir Avrupalı gözüyle işleyen bu roman, ~~gözümüzü~~ bir yaban- cının gözüyle görmemiz açısı ~~canı~~ ~~canak~~.

ISBN 975-510-825-4

9 789755 108254 >

Kanaktaki reşim: MATRAKÇI NASUH